

Πολιτισμική προσαρμογή και εκτίμηση των ψυχομετρικών ιδιοτήτων της Ελληνικής έκδοσης της κλίμακας αξιολόγησης της εκληφθείσας ποιότητας της ανθρωποκεντρικής φροντίδας σε ασθενείς με συμπαγείς κακοήθειες

Ν. Βολακάκης^{1,3}, Μ. Πύλλη², Β. Ραφτόπουλος², Θ. Ξάνθος³, Γ. Κύρκου³, Α. Δελτσίδου³

¹Γ.Ν.Α. «Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ», ²ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΕΙΑΣ, ³ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Η αγγλική έκδοση της κλίμακας εκτίμησης της ποιότητας της ανθρωποκεντρικής φροντίδας (QPPC) αφορά σε μια κλίμακα με 48 ερωτήσεις που φορτίζουν δέκα παράγοντες. Αρχικά είχε σταθμιστεί και χρησιμοποιηθεί σε ασθενείς με αιματολογικές κακοήθειες. Δεν υπάρχει σταθμισμένη κλίμακα για την αξιολόγηση της εκλειφθίσας ποιότητας της ανθρωποκεντρικής φροντίδας μεταφρασμένη στα Ελληνικά .

ΣΚΟΠΟΣ: Σκοπός αυτής της μελέτης ήταν η πολιτισμική προσαρμογή και η εκτίμηση των ψυχομετρικών χαρακτηριστικών της κλίμακας αξιολόγησης της εκλειφθίσας QPPC στους Έλληνες ασθενείς με συμπαγείς κακοήθειες.

ΜΕΘΟΔΟΣ: Η μελέτη στάθμισης πραγματοποιήθηκε σε δείγμα ευκολίας 400 ατόμων με συμπαγείς κακοήθειες που παρακολουθούντο σε ένα νοσοκομείο στην Αθήνα. Χρησιμοποιήθηκε μετά από άδεια, η αγγλική έκδοση του QPPC.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ: Έγιναν έξι αλλαγές συνολικά στην αρχική κλίμακα, όπως διαγραφή τριών ερωτήσεων, αλλαγή της θετικής διατύπωσης μιας ερώτησης, μετακίνηση δύο ερωτήσεων σε διαφορετικούς παράγοντες λόγω καλύτερης ερμηνείας. Έτσι, προέκυψε μια κλίμακα με 10 παράγοντες και 45 ερωτήσεις που φόρτιζαν τους παράγοντες αυτούς.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ:. Η κλίμακα QPPC είναι μια αξιόπιστη κλίμακα με ικανοποιητικές ψυχομετρικές ιδιότητες και είναι κατάλληλη για την αποτίμηση της QPPC στους Έλληνες ασθενείς με συμπαγείς κακοήθειες.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- ✓ Στις αρχές του 2022, ο πληθυσμός της Ελλάδας, αριθμούσε σε 10.413.982 άτομα. Ο αριθμός των νέων περιπτώσεων καρκίνου ήταν 65.703, ενώ ο συνολικός αριθμός θανάτων από κακοήθεια ανήλθε σε 32.285 άτομα
- ✓ Το ¼ όλων των θανάτων αποδόθηκε στον καρκίνο
- ✓ Ο συνηθέστερος τύπος καρκίνου στις γυναίκες είναι ο καρκίνος μαστού ενώ στους άνδρες ο καρκίνος του προστάτη
- ✓ Σύμφωνα με τον ΠΟΥ, η παροχή ανθρωποκεντρικών υπηρεσιών είναι μια πρόκληση για τα συστήματα υγείας και αποτελεί μια από τις βασικές αρχές της ποιότητας παροχής υπηρεσιών υγείας
- ✓ Η εκλειφθίσα ποιότητα ανθρωποκεντρικής φροντίδας (ΠΑΦ), αξιολογείται βάσει συγκεκριμένων εργαλείων μέτρησης της εμπειρίας των ασθενών από τις υπηρεσίες υγείας.
- ✓ Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία μόνο μια κλίμακα υπάρχει που να αποτιμά την εκλειφθίσα ΠΑΦ
- ✓ Ο στόχος της μελέτης αυτής είναι να γίνει πολιτισμική προσαρμογή και η εκτίμηση των ψυχομετρικών ιδιοτήτων της Ελληνικής έκδοσης της κλίμακας αξιολόγησης της εκλειφθίσας ΠΑΦ

ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΣ

- ✓ Η συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε από το Σεπτέμβριο έως τον Μάρτιο του 2023
- ✓ Η μελέτη πραγματοποιήθηκε σε δείγμα ευκολίας 400 ατόμων με συμπαγείς κακοήθειες που παρακολουθούντο κεντρικό νοσοκομείο της πρωτεύουσας
- ✓ Οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν την κλίμακα 48 ερωτήσεων του QPPC καθώς και ερωτήσεις σχετικά με τα κοινωνικοδημογραφικά και κλινικά χαρακτηριστικά
- ✓ Επιλέχθηκαν με βάση τη προθυμία για την συμμετοχή τους, την ικανότητα ομιλίας και κατανόησης της ελληνικής γλώσσας, την καλή ψυχολογική τους κατάσταση. Οι ασθενείς με ECOG PS 4 αποκλείστηκαν από την μελέτη
- ✓ Χρησιμοποιήθηκε μετά από άδεια, η αγγλική έκδοση του QPPC
- ✓ Ακολούθησε η μετάφραση και η αντίστροφη μετάφραση της κλίμακας από δύο δίγλωσσους ειδικούς με εμπειρία στην ποιότητα
- ✓ Η εγκυρότητα περιεχομένου βασίστηκε στην αξιολόγηση των μεταφρασμένων ερωτηματολογίων από μια ομάδα 5 ειδικών (2 ογκολόγοι ιατροί, 3 καθηγητές)
- ✓ Η δομική εγκυρότητα των ερωτηματολογίων εξετάστηκε με τη διερευνητική παραγοντική ανάλυση ενώ η εσωτερική συνάφεια των παραγόντων που εμφανίστηκαν, με το συντελεστή Cronbach ’s α
- ✓ Ο αριθμός των παραγόντων επιβεβαιώθηκε με το κριτήριο της ιδιοτιμής Eigenvalue (ιδιοτιμές >1)
- ✓ Η εξαγωγή των παραγόντων έγινε με ανάλυση κύριων συνιστωσών και ορθογώνια περιστροφή (Varimax) στρέψη των αξόνων

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

- ✓ Ένας στους δύο ασθενείς είχε κακοήθεια του γαστρεντερικού, και ακολουθούν οι ασθενείς με γυναικολογική κακοήθεια
- ✓ Το 70% των ασθενών είχαν βαθμολογία ECOG-PS 1
- ✓ Το 75% των συμμετεχόντων είχε λάβει ορμονοθεραπεία ή συνδυασμό ανοσοθεραπείας και χημειοθεραπείας στο παρελθόν, ενώ το 68,5% των ασθενών ήταν υπό χημειοθεραπεία κατά την περίοδο διεξαγωγής της μελέτης
- ✓ Η διερευνητική παραγοντική με εξαγωγή κύριας συνιστώσας και ορθογώνια περιστροφή αποκάλυψε δέκα παράγοντες με μικρή διασταυρούμενη φόρτιση ανάλυση (KMO = 0,791 και δοκιμή Bartlett = 10093,336, df= 1035, p<0,01)
- ✓ Εντοπίστηκαν συνολικά 10 παράγοντες με ιδιοτιμή >1 , που αντιπροσωπεύουν το 69,94% της συνολικής διακύμανσης και θεωρείται πολύ ικανοποιητικό ποσοστό
- ✓ Οι ερωτήσεις 11,32,33,40,46 είχαν συντελεστές φόρτισης < 0,3, παρέμειναν καθώς κρίθηκε ότι ερμήνευαν ικανοποιητικά το μοντέλο

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

- ✓ Οι υποκλίμακες περιλαμβάνουν την «Έγκαιρη Φροντίδα», «Επικοινωνία με σεβασμό», «Πληροφόρηση για το νόσημα», «Πληροφόρηση για την ορθή λήψη απόφασης», «Παροχή Φροντίδας», «Συναισθηματική Στήριξη», «Σεβασμός στις αξίες, προτιμήσεις και εκφρασμένες ανάγκες των ασθενών», «Ισότιμη Φροντίδα», «Ολοκληρωμένη και Συντονισμένη Φροντίδα», «Συνεχιζόμενη Φροντίδα»
- ✓ Ο συντελεστής Cronbach’s α ολόκληρης της κλίμακας ήταν 0,946. Η χαμηλότερη τιμή του συντελεστή Cronbach’s α παρατηρήθηκε στον παράγοντα «Ισότιμη Φροντίδα» ενώ η υψηλότερη τιμή παρατηρήθηκε στον παράγοντα «Έγκαιρη Φροντίδα»
- ✓ Έγιναν έξι αλλαγές συνολικά, όπως διαγραφή τριών ερωτήσεων, αλλαγή της θετικής διατύπωσης μιας ερώτησης, μετακίνηση δύο ερωτήσεων σε διαφορετικούς παράγοντες λόγω καλύτερης ερμηνείας
- ✓ Προέκυψε μια κλίμακα με 10 παράγοντες και 45 ερωτήσεις που φορτίζουν τους παράγοντες αυτούς
- ✓ Μικρές αλλαγές έγιναν στους παράγοντες «Έγκαιρη Φροντίδα», « Συντονισμένη Φροντίδα», «Συναισθηματική Στήριξη» και «Ισότιμη Φροντίδα»

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

- ✓ Η ελληνική έκδοση της κλίμακας αποτελείται από 10 παράγοντες και 45 ερωτήσεις εν αντιθέσει με την Ισπανική έκδοση που περιλαμβάνει 5 παράγοντες και 30 ερωτήσεις
- ✓ Οι τιμές των υποκλιμάκων της ελληνικής έκδοσης είναι ελαφρώς χαμηλότερες από την Αγγλική έκδοση (Cronbach’s α = .73 to .94) όπως και από την Ισπανική έκδοση (Cronbach’s α = 0.73 to 0.90)
- ✓ Η χαμηλότερη τιμή Cronbach’s α παρατηρήθηκε στην υποκλίμακα «Ισότιμη Φροντίδα» (.52) και η υψηλότερη τιμή στην «Έγκαιρη Φροντίδα» (.93), ενώ η χαμηλότερη και η υψηλότερη τιμή της Ισπανική έκδοσης παρατηρήθηκε «διαχείριση βιολογικών και ψυχολογικών αναγκών» (.90) και στη «συντονισμένη φροντίδα»
- ✓ Ο συντελεστής Cronbach’s α της συνολικής κλίμακας της ελληνικής έκδοσης ήταν .93, παρόμοιος με τις άλλες δύο εκδόσεις, .94 για την Αυστραλιανή και .90 για την ισπανική έκδοση
- ✓ Οι Έλληνες και οι Ισπανοί ασθενείς παρουσιάζουν ομοιότητες στο εκπαιδευτικό επίπεδο σε σύγκριση με τους Αυστραλούς που η πλειοψηφία των είχαν ολοκληρώσει ανώτατες σπουδές
- ✓ Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ελληνικού συστήματος υγείας όπως η απουσία μιας ολοκληρωμένης διαδικασίας διασύνδεσης καθώς και η κάλυψη της θεραπείας από τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης αλλά και από το Υπουργείο Υγείας, σαφώς και επηρέασαν τις απαντήσεις όσο αφορά στους παράγοντες «Έγκαιρη Φροντίδα» και «Ισότιμη Φροντίδα»
- ✓ Οι περισσότεροι ασθενείς ήταν άντρες με κακοήθεια του γαστρεντερικού συστήματος, παντρεμένοι, ζούσαν με την οικογένεια τους. Σε αντίθεση με τους Ισπανούς ασθενείς που στην πλειοψηφία τους ήταν γυναίκες με κακοήθεια μαστού ενώ οι Αυστραλοί ήταν ασθενείς με αιματολογικές κακοήθειες

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- ✓ Το νοσοκομείο όπου διεξήχθη η έρευνα είναι από τα μεγαλύτερα της Αθήνας, παρέχει υπηρεσίες σε ασθενείς με διάφορους τύπους συμπαγών κακοηθειών, που διαμένουν στην Αθήνα αλλά και στα άλλες πόλεις
- ✓ Η κλίμακα QPPC εμφανίζει ικανοποιητικές τιμές Cronbach’s α και διαθέτει ικανοποιητική εγκυρότητα και αξιοπιστία
- ✓ Θεωρείται ως ένα εύρηστο εργαλείο και αξιόπιστο εργαλείο για την εκτίμηση της QPPC σε ασθενείς με κακοήθεια
- ✓ Η εκτίμηση της εκλειφθίσας ποιότητας της ανθρωποκεντρικής φροντίδας θα καθοδηγήσει το σχεδιασμό παρεμβάσεων για τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών στους επιζώντες από τον καρκίνο

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

Volakakis N, Pylli M, Raftopoulos V, Kyrcou I, Xanthos T, Deltsidou A: Exploration of the factors that influence perceived quality of patient centered care among cancer survivors: A systematic review. Eur J Oncol Nurs. 2024, 68:102503. <https://doi.org/10.1016/j.ejon.2024.102503>

Tzelepis F, Sanson-Fisher RW, Hall AE, Carey ML, Paul CL, Clinton-McHarg T: Development and psychometric evaluation of the Quality of Patient-Centered Cancer Care measure with hematological cancer survivors. Cancer. 2015, 121:2383-92. <https://doi.org/10.1002/cncr.29384>

Doubova SV, Martinez-Vega IP, Gutiérrez-De-la-Barrera M, et al: Psychometric validation of a Patient-Centred Quality of Cancer Care Questionnaire in Mexico. BMJ Open. 2020, 50:100000. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2019-023114>

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΒΟΛΑΚΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Γ.Ν.Α. «Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ»
Τηλέφωνο: 6945229438
email: nickvolakakis@yahoo.gr